

Državni izpitni center

M 2 5 2 5 4 1 2 3

JESENSKI IZPITNI ROK

PSIHOLOGIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sobota, 30. avgust 2025

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
1.3	<p>Pojasnitev prednosti in pomanjkljivosti uporabe zaprtega tipa vprašanj v Sarini raziskavi:</p> <p>prednosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na vprašanja zaprtega tipa precej hitro/enostavno odgovarjamo, zato bo Sara verjetno brez težav dobila udeležence; • za odgovarjanje na vprašanja zaprtega tipa običajno ne potrebujemo veliko časa, zato bo Sara lahko zbrala odgovore velikega števila udeležencev; • obdelava odgovorov na vprašanja zaprtega tipa je precej preprosta/hitra, zato Sara s tem delom verjetno ne bo imela težav; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca; <p>pomanjkljivosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pri vprašanjih zaprtega tipa je težko predvideti vse možne odgovore, zato bo Sara težko sestavila dobra vprašanja; • z uporabo vprašanj zaprtega tipa bo Sara spraševance omejila, zato morda ne bo dobila toliko kot informacij, kot bi jih lahko; • če Sarini spraševanci med vnaprej določenimi odgovori ne bodo našli pravega, bodo zato napačno odgovorili ali pa bodo vprašanje pustili neodgovorjeno; • če bo Sarin vprašalnik zahteval veliko branja, bodo spraševanci morda prenehali odgovarjati, še preden bodo prišli do konca vprašalnika; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>OPOMBA: Če kandidat na splošno pojasnjuje prednosti in pomanjkljivosti vprašanj zaprtega tipa, je ocenjen na 5. ravni.</p>	
6. raven	4 pojasnitve (vključene prednosti in pomanjkljivosti)	4
	3 pojasnitve (vključene prednosti in pomanjkljivosti)	3
5. raven	2 pojasnitvi	2
	1 pojasnitev	1

2. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
2.1	<p>Poimenovanje in časovna opredelitev Tjašine stopnje: predoperativna stopnja, 2–7 let</p> <p>Poimenovanje preostalih stopenj razvoja mišljenja po Piagetu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • senzomotorična (zaznavno-gibalna) stopnja, • stopnja konkretnih operacij (konkretno-logičnih operacij), • stopnja formalnih operacij (formalno-logičnih operacij). 	
2. raven	poimenovanje in časovna opredelitev Tjašine stopnje, poimenovanje 3 stopenj	4
	poimenovanje in časovna opredelitev Tjašine stopnje, poimenovanje 2 stopenj	3
1. raven	poimenovanje in časovna opredelitev Tjašine stopnje ali poimenovanje 2 stopenj	2
	poimenovanje 1 stopnje	1
2.2	<p>Pojasnitev opisane situacije, tj. Tjašinega prepričanja, da ima sedaj več soka, npr.: Tjaša še nima sposobnosti <i>konzervacije (miselnega ohranjanja)</i> količine, zato ne dojame, da se s spremembo višine (oblike) kozarca ni spremenila tudi količina soka, saj mama soka ni dodala, ampak ga je le prelila v drugačen kozarec.</p> <p>Poimenovanje, opis in ponazoritev značilnosti mišljenja na Tjašini stopnji razvoja mišljenja, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ireverzibilnost: mišljenje poteka v eni smeri, otrok ga ni sposoben preveriti v nasprotni smeri; otrok ne razume, da lahko izvedemo posamezne procese v obe smeri; npr. otrok pove, da ima brata, ne dojame pa, da to pomeni, da ima njegov brat tudi brata; • centracija mišljenja: otrok se osredotoči le na en vidik pojava, druge pa zanemari; otrok ne more miselno zajeti večjega števila vidikov pri določenem pojavu; npr. otrok v vrtcu razvršča plastične like in jih razvrsti le po barvi, ne zmore hkrati upoštevati tudi njihove oblike/velikosti/debeline; • egocentričnost (mišljenja): otrok se osredotoči le na svoje gledišče, zanemari gledišče drugih; npr. otrok si z rokami zakrije oči, in ker on ne vidi drugih, misli, da tudi drugi ne vidijo njega; • nepravilna uporaba pojmov: otrok pojme preveč posplošuje, hkrati pa ne razume splošnosti pojmov; npr. otrok poroča, koliko žensk je v kuhinji: »v kuhinji je le ena ženska, druga je moja mamica«; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>OPOMBA: Pri vsaki značilnosti zadošča 1 opis.</p>	
4. raven	pojasnitev situacije, poimenovanje, opis in ponazoritev značilnosti mišljenja	4
	pojasnitev situacije, poimenovanje in opis značilnosti mišljenja ali pojasnitev situacije, poimenovanje in ponazoritev značilnosti mišljenja ali pojasnitev situacije, opis in ponazoritev značilnosti mišljenja	3
	pojasnitev situacije, poimenovanje <i>ali</i> opis <i>ali</i> ponazoritev značilnosti mišljenja ali poimenovanje in opis značilnosti mišljenja ali poimenovanje in ponazoritev značilnosti mišljenja ali opis in ponazoritev značilnosti mišljenja	2
3. raven	pojasnitev situacije ali poimenovanje značilnosti mišljenja ali opis značilnosti mišljenja ali ponazoritev značilnosti mišljenja	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
2.3	<p>Presoje in pojasnitve omejitev ali težav odraslih, ki ne dosegajo zadnje stopnje v razvoju mišljenja, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • težko poglobljeno razmišljajo o pomembnih življenjskih odločitvah: ker si ne morejo zamisliti hipotetičnih situacij in njihovih možnih izidov; • ne morejo kritično razmišljati o političnih idejah: ker je za to potrebno abstraktno mišljenje; • ne prepoznajo skritih sporočil v knjigah/glasbi/filmih: ker so sami preveč vezani na konkretno situacijo; • ne razumejo znanstvene fantastike: ker je ta v nasprotju z resničnostjo in si je ne morejo predstavljati; • ne razumejo, kako delujejo cepiva: ker si ne morejo predstavljati tega, kar se dogaja v telesu in je nevidno (konkretno nepredstavljivo); • v komunikaciji z drugimi ne prepoznajo sarkazma/ironije: ker sporočila razumejo preveč dobesedno; • ne morejo presojati rešitev problemov, s katerimi nimajo lastnih izkušenj: ker je za to potrebno abstraktno mišljenje; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>OPOMBA: Pojasnitve se lahko nanašajo na isto značilnost stopnje formalnih operacij, npr. abstraktno mišljenje, če so te pojasnitve vezane na različne presoje.</p>	
6. raven	3 presoje s pojasnitvami	4
	2 presoji s pojasnitvama	3
5. raven	2 presoji, 1 pojasnjena ali 3 presoje ali 3 pojasnitve	2
	1 presoja s pojasnitvijo ali 2 presoji	1

3. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
3.1	<p>Opredelitev socialnega zaznavanja (SZ), poimenovanje treh napak: socialno zaznavanje je proces zaznavanja in presojanja drugih ljudi, samih sebe, socialnih odnosov in socialnih situacij; poimenovanje napak SZ: napaka prvega vtisa, halo učinek (efekt) in napaka simpatije.</p>	
2. raven	opredelitev socialnega zaznavanja (SZ), poimenovanje 3 napak SZ	4
	opredelitev SZ, poimenovanje 2 napak SZ	3
1. raven	opredelitev SZ in poimenovanje 1 napake SZ ali poimenovanje 2 napak SZ	2
	opredelitev SZ ali poimenovanje 1 napake SZ	1
3.2	<p>Opis dveh napak socialnega zaznavanja, s ponazoritvijo, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • halo učinek: na temelju poznavanja ene lastnosti ocenjujemo tudi druge lastnosti; npr.: Miran se je z udeleženci pogovarjal o profesorju, ki je vodil program informativnega dne in se jim je zdel zelo zabaven, zanimiv predavatelj, zato si ga je Miran predstavljal tudi kot zelo pravičnega ocenjevalca znanja. • napaka simpatije: posameznika presojamo bolj pozitivno izključno zato, ker nam je simpatičen, ali bolj negativno zato, ker nam je antipatičen; simpatičnim ljudem lažje spregledamo napake in spregledamo pozitivne lastnosti nam nesimpatičnih oseb; npr.: Miranu je bil eden od profesorjev, ki so sodelovali na informativnem dnevu, zelo nesimpatičen. Preostalim udeležencem ga je opisoval kot dolgočasnega. Drugi so mu rekli, da je imel zelo kakovostno predstavitev, on pa tega ni opazil; • napaka prvega vtisa: pojav oblikovanja vtisa o posamezniku na podlagi prvih informacij, in tudi ko nove informacije nasprotujejo prvemu vtisu, ga ne spremenimo; npr.: Miranu je bil začetni program informativnega dne zelo všeč. Čeprav je bil v nadaljevanju manj organiziran, da mu na marsikatero vprašanje niso odgovorili, in so bili tudi drugi udeleženci kritični do kakovosti programa, je Miran vztrajal pri tem, da je bil celoten program zelo kakovosten in mu je bil zato všeč. 	
4. raven	opisani 2 napaki socialnega zaznavanja (SZ), 2 ponazorjeni	4
	opisani 2 napaki SZ, 1 ponazorjena ali opisana 1 napaka SZ, 2 ponazorjeni	3
3. raven	opisana in ponazorjena 1 napaka SZ ali opisani 2 napaki SZ ali ponazorjeni 2 napaki SZ	2
	opisana 1 napaka SZ ali ponazorjena 1 napaka SZ	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
3.3	<p>Presoje in pojasnitve, kaj lahko naredi posameznik za zmanjšanje napak socialnega zaznavanja, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pridobi čim več informacij: da bi si ustvarili čim bolj ustrezno presojo o posamezniku ali socialni situaciji, poskušamo pridobiti čim več informacij o tem; • pridobi informacije iz različnih virov: za ustrežnejšo presojo je pomembno, da pridobimo informacije iz različnih virov, ki jih lahko med seboj primerjamo; • zaveda se svojih čustev: ko se zavedamo svojih čustev (simpatije), ki jih doživljamo v odnosu do človeka oz. socialne situacije, smo lahko bolj pozorni na to, ali presojamo na podlagi informacij, dejstev, ali na podlagi čustev; • zaveda se svojih pričakovanj (implicitnih teorij): če smo si ustvarili neki prvi vtis, je dobro, da se ga zavedamo, prav tako pa tudi, da se zavedamo, da to pričakovanje lahko vpliva na našo presojo v naslednjih izkušnjah; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje s pojasnitvami	4
	2 presoji s pojasnitvama	3
5. raven	2 presoji, 1 pojasnitev ali 3 presoje ali 2 pojasnitvi	2
	1 presoja s pojasnitvijo ali 2 presoji	1

4. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4.1	<p>Opredeliti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dednost: genetski dejavnik razvoja; vplivi, ki jih nosimo v genih, podedovanih od staršev; označuje genetske vplive, ki nosijo program za oblikovanje posameznih značilnosti; potencial (in omejitve) za razvoj določenih značilnosti ... • okolje: vsi vplivi, ki niso podedovani; celota vplivov iz družbenega okolja; vsi dejavniki socializacije, ki vplivajo na razvoj. <p>Opis odnosa med dednostjo in okoljem, npr.: Vsaka lastnost, vedenje ali duševni proces se oblikuje z udeleženo obeh dejavnikov; razvoj večine značilnosti je odvisen od zapletenih kombinacij genetskih in okoljskih vplivov; vzajemno sta povezana: dedni potencial za izbrano lastnost, talent, se lahko razvije le ob spodbudah iz okolja; vplivi dednosti in okolja se pogosto vzajemno krepijo ...</p>	
2. raven	2 opredelitvi, opisan odnos OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti opredelitev in opisa odnosa.	3–4
1. raven	2 opredelitvi ali 1 opredelitev, opisan odnos	2
	1 opredelitev ali opisan odnos	1
4.2	<p>Poimenovane vrste raziskav:</p> <ul style="list-style-type: none"> • primerjava enojajčnih dvojčkov (ED) z dvojajčnimi dvojčki (DD) istega spola, • raziskave posvojenih otrok, • raziskave družin (sorodniških parov). <p>Razlaga, za kaj uporabljamo posamezno vrsto raziskav in kaj lahko z njo ugotovimo, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ED, ki so odraščali ločeno: za ugotavljanje, v kolikšni meri so značilnosti pod genskim vplivom, saj gre pri tej skupini za 100-odstotno genetsko podobnost. Ugotovimo lahko, da so značilnosti, v katerih so si podobni, rezultat genetskega vpliva, značilnosti, v katerih so si različni, pa so rezultat okolja, v katerem živijo ... • primerjava ED z DD istega spola: za primerjavo dveh skupin dvojčkov, pri čemer gre pri ED za 100-odstotno genetsko podobnost, pri DD pa 50-odstotno. Ugotovimo lahko, da so značilnosti, v katerih so si ED bolj podobni kot DD, pod večjim genetskim vplivom ... • raziskave družin (sorodniških parov): za primerjavo družinskih članov; za ugotavljanje, v kolikšni meri si družinski člani delijo določene lastnosti. Ugotovimo lahko, po katerih značilnostih so si družinski člani bolj podobni, vendar je pri tem tipu raziskav težko razločiti genetske vplive in vplive okolja (člani družine si delijo oboje). 	
4. raven	poimenovanje vrste raziskav, 2 razlagi, 2 ugotovitvi	4
	poimenovanje vrste raziskav, 1 razlaga in 2 ugotovitvi (ali obratno)	3
3. raven	poimenovanje vrste raziskav, 1 razlaga ali poimenovanje, 1 ugotovitev ali 1 razlaga, 1 ugotovitev ali 2 ugotovitvi ali 2 razlagi	2
	poimenovanje vrste raziskav ali 1 razlaga ali 1 ugotovitev	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4.3	<p>Presoja področij osebnosti pod vplivom dednosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • telesne značilnosti, • sposobnosti, • temperament. <p>Pojasnitve prepleta vplivov dednosti in okolja pri razvoju izbranega področja osebnosti ali lastnosti, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • temperamentne značilnosti otroka, kot sta živahnost in vzkipljivost, lahko izzovejo bolj nestrpne reakcije staršev, to pa še okrepi otrokovo npr. vzkipljivo odzivanje; • otrok, ki ima glasbeni talent, bo začel izbirati okoliščine, ki so v skladu z njegovo nadarjenostjo (npr. vztrajal bo pri samostojni izbiri inštrumenta); • čezmerno težek otrok živi v družini z dedno nagnjenostjo k debelosti in nezdravimi prehranskimi navadami; • družaben otrok izbira okolje, ki še krepi njegovo osebnostno potezo (ima npr. veliko prijateljev, veliko hodi na zabave). <p>OPOMBA: Upoštevamo tudi pojasnitev prepleta vplivov dednosti in okolja ob konkretnih primerih.</p>	
6. raven	3 presoje, 2 pojasnitvi	4
	2 presoji, 2 pojasnitvi ali 3 presoje, 1 pojasnitev	3
5. raven	3 presoje ali 1 presoja, 1 pojasnitev ali 2 pojasnitvi	2
	2 presoji ali 1 pojasnitev	1

IZPITNA POLA 2**A) Naloge izbirnega tipa**

Naloga	Odgovor
1	D
2	D
3	A
4	B

Naloga	Odgovor
5	A
6	C
7	D
8	B

Naloga	Odgovor
9	C
10	B
11	A
12	C

Naloga	Odgovor
13	B
14	D

Za vsak odgovor 1 točka.

Skupaj 14 točk

B) Strukturirani eseji**1. naloga**

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Oprelitev veselja: doživljamo, kadar ocenimo, da smo dosegli pomemben cilj; doživljamo, kadar ocenimo, da smo uresničili pomembno željo ali vrednoto. Oprelitev strahu: doživljamo, kadar ocenimo, da je ogroženo nekaj za nas pomembnega.</p> <p>Opis veselja: prijetno (pozitivno), pomirjajoče/vzbujajoče čustvo, temeljno (osnovno) čustvo.</p> <p>Opis strahu: neprijetno (negativno), vzbujajoče in temeljno (osnovno) čustvo.</p>	
2. raven	opredelitev in opis obeh čustev po 3 kriterijih	4
	opredelitev in opis obeh čustev (kriteriji: 2 + 2 ali 3 + 1 ali 1 + 3)	3
1. raven	opredelitev obeh čustev in opis enega čustva po 2 kriterijih ali opredelitev in opis 1 čustva (po 3 kriterijih) ali opis obeh čustev (po 2 kriterijih)	2
	opredelitev obeh čustev ali opredelitev in opis 1 čustva (po 1 kriteriju) ali opis obeh čustev (po 1 kriteriju)	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Ponazoritev situacije, ko osebi doživljata različni čustvi, iz katere je razvidno, zakaj doživljata različni čustvi, in za vsako čustvo po 2 nebesedna izraza, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gal in Jakob sta oba pisala test iz nemščine in dobila enako oceno 3. Gal je bil vesel, ker je prej vedno dobival slabše ocene (ocenil je, da je dosegel pomemben cilj). Jakoba pa je bilo strah zaradi visokega pričakovanja staršev glede nemščine (ocenil je, da je ogroženo spoštovanje staršev do njega). Gal je pokazal veselje z <i>dvigom pesti in nasmehom (kotički ustnic, obrnjeni navzgor)</i>. Jakob je pokazal strah tako, da je imel <i>na sredini čela vodoravne gube, drža trupa je bila rahlo sključena</i>. 	
4. raven	ustrezna ponazoritev situacije, po 2 izraza za vsako čustvo	5
	ustrezna ponazoritev situacije, po 1 izraz za vsako čustvo	4
3. raven	ponazoritev situacije, 2 izraza za eno čustvo ali po 1 izraz za vsako čustvo ali ustrezna ponazoritev situacije (za eno čustvo), 1 izraz za eno čustvo	3
	ponazoritev situacije in 1 izraz za čustvo ali ustrezna ponazoritev situacije (za eno čustvo) ali 2 izraza za vsako čustvo	2
	ponazoritev situacije (eno čustvo) ali 2 izraza za 1 čustvo ali po 1 izraz za vsako čustvo	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoje in pojasnitve, s katerimi oblikami učenja lahko starši učijo izražanja čustev veselja in strahu, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • otrok se od staršev lahko uči izražanja veselja z <i>modelnim učenjem</i>: če bo otrok opazil (in si zapomnil), da se mama zmeraj široko nasmehne, ko sreča prijateljico, bo tudi sam podobno izražal veselje, ko bo s prijatelji; • otrok se od staršev lahko uči izražanja strahu z <i>modelnim učenjem</i>: če bo otrok opazil (in si zapomnil), da se oče boji psov in zaradi tega otpne, je večja verjetnost, da bo tudi sam enako izražal strah ob srečanju s psom; • otrok se od staršev lahko uči izražanja veselja z <i>instrumentalnim pogojevanjem</i>: če bodo starši otroka pohvalili, ko pokaže veselje ob uspehu sorojenca, bo otrok izražal veselje v podobnih situacijah; • otrok se od staršev lahko uči izražanja strahu z <i>instrumentalnim pogojevanjem</i>: če bodo starši otroka kregali, ko bo doživljal in pokazal, da se boji pajkov, je možno, da bo strah potlačil in navzven ne bo izražal strahu; • otrok se od staršev lahko uči izražanja veselja z <i>besednim učenjem</i>: če bo starš večkrat rekel otroku: »Daj, nasmehni se, ko srečaš prijatelja/prijateljico«, se bo otrok tega navadil in bo izražal veselje; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje s pojasnitvami (vključeni obe čustvi)	5
	3 presoje, 2 pojasnitvi (vključeni obe čustvi)	4
5. raven	3 presoje, 1 pojasnitev ali 2 presoji s pojasnitvama	3
	3 presoje ali 2 presoji, 1 pojasnitev	2
	2 presoji ali 1 presoja s pojasnitvijo	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.

2. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	ZNANJE Poimenovanje skupin notranjih dejavnikov in navedeni dejavniki: <ul style="list-style-type: none"> • fiziološki dejavniki: utrujenost, žeja, prehranjenost, kronična obolenja, telesna kondicija, hormonsko ravnovesje, stanje čutil ... • psihološki dejavniki: sposobnosti, učni stil, strategije učenja, učna motivacija, čustva ... 	
2. raven	poimenovanje 2 skupin dejavnikov, za vsako skupino 3 dejavniki	4
	poimenovanje 2 skupin dejavnikov, za vsako skupino 2 dejavnika	3
1. raven	poimenovanje 2 skupin dejavnikov, za vsako skupino 1 dejavnik ali poimenovanje 1 skupine dejavnikov, 3 dejavniki	2
	poimenovanje 2 skupin dejavnikov ali poimenovanje 1 skupine dejavnikov, 1 dejavnik ali 2 dejavnika	1
	RAZUMEVANJE IN UPORABA Besedilo z opisom dijaka, npr.: Dijak Tine si hitro zapomni podatke, ki se jih uči pri zgodovini (<i>sposobnosti</i>), uči se tako, da si podčrtuje ali izpisuje bistvene podatke (<i>učni stil</i>), pred uro zgodovine pojé malico, da ni lačen in je tako laže osredotočen na snov (<i>prehranjenost</i>). Hkrati pa se pogosto ne potruji in ne vztraja pri učenju (<i>motivacija</i>), včasih zaradi naglušnosti ne sliši dobro razlage učiteljice (<i>stanje čutil</i>), prav tako pozno zvečer igra računalniške igrice in naslednji dan pri pouku zgodovine ni dovolj naspan (<i>spočitost, utrujenost</i>). OPOMBA: Če kandidat ne ponazarja konkretno posameznih dejavnikov (npr. ni ustrezno motiviran, zato ima slabše ocene), je ocenjen na 3. ravni.	
4. raven	ponazoritev dejavnikov z besedilom o dijaku (3 dejavniki za uspešno učenje in 3 dejavniki za neuspešno učenje)	5
	ponazoritev dejavnikov z besedilom o dijaku (2 dejavnika za uspešno učenje in 2 dejavnika za neuspešno učenje ali 3 + 1 ali 1 + 3)	4
3. raven	ponazoritev dejavnikov z besedilom o dijaku (2 dejavnika za uspešno učenje in 1 dejavnik za neuspešno učenje ali obratno)	3
	ponazoritev 2 dejavnikov z besedilom o dijaku	2
	ponazoritev 1 dejavnika z besedilom o dijaku	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Predlogi strategij za uspešno učenje pri zgodovini in utemeljitve, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pri učenju učne snovi naj podčrta ključne besede ali podatke: učna snov tako postane bolj pregledna; uči se le bistveno; • učno snov naj glasno ponavlja: tako utrdi učno snov; • ko ponavlja učno snov, naj si nariše miselni vzorec: tako poudari ključne besede v snovi; primerja različne dele učne snovi; • ko preide na učenje nove učne snovi, naj se vpraša, kaj o novi snovi že ve: aktivacija predznanja omogoča lažje in hitrejše učenje; tako umešča novo snov v mrežo že usvojenih pojmov; • med učenjem naj si zapiše svoja razmišljanja ali vprašanja o posameznem zgodovinskem dogodku: tako učno snov osmišlja; razvija kritično mišljenje; • med učenjem si izdela časovni trak zgodovinskih dogodkov: tako ima boljšo predstavo o zaporedju dogodkov; • pri učenju letnic naj uporabi mnemoniko: letnico si bo lažje zapomnil; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>OPOMBA: Če predlogi strategij za uspešno učenje niso povezani z zgodovino, se odgovor oceni na 5. ravni.</p>	
6. raven	3 predlogi z utemeljitvami	5
	3 predlogi, 2 utemeljitvi	4
5. raven	2 predloga z utemeljitvama	3
	2 predloga, 1 utemeljitev ali 3 predlogi	2
	1 predlog z utemeljitvijo ali 2 predloga	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, str. 9.

3. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Opis vzgojnih stilov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • za avtoritarni vzgojni stil je značilna visoka raven nadzora in nizko sprejemanje otroka; • za avtoritativni vzgojni stil je značilna visoka raven nadzora in visoko sprejemanje otroka. <p>Poimenovanje tretjega vzgojnega stila: permisivni; brezбриžni.</p>	
2. raven	opisana 2 vzgojna stila (vsak na obeh ravneh) in 1 poimenovanje	4
	opisana 2 vzgojna stila (eden na obeh ravneh, drugi na eni ravni) in 1 poimenovanje ali opisana 2 vzgojna stila (vsak na obeh ravneh)	3
1. raven	opisan 1 vzgojni stil (obe ravni) in 1 poimenovanje ali opisana 2 vzgojna stila (eden na obeh ravneh, drugi na eni ravni)	2
	opisan 1 vzgojni stil (na eni ravni) in 1 poimenovanje ali opisana 2 vzgojna stila (vsak na eni ravni) ali opisan 1 vzgojni stil (na obeh ravneh)	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Ponazoritev za tri vzgojne stile različnih odzivov staršev, ko mladostnik pripravlja samostojno pisno nalogo in si pri tem želi pomoči staršev, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ko Jana prosi za pomoč svoje avtoritarne starše, ji bo oče rekel, da pričakuje, da bo zmogla sama; »Ne bom ti pomagal, saj nisi upoštevala naših navodil.«; »Pomagala ti bom, ampak bo tako, kot bom določila.« • Ko Mitja prosi za pomoč svoje avtoritativne starše, ga bosta starša najprej vprašala, kakšno pomoč potrebuje, spodbujala ga bosta, da nalogo opravi samostojno; če bi Mitja potreboval pomoč, bi se o obliki pomoči skupaj dogovorili. • Ko Ana prosi za pomoč svoje permisivne starše, ji bo mama ponudila, da ji ona naredi nalogo, ona pa naj se spočije, če je preutrujena; starša ji obljubita nagrado, če opravi nalogo, ko naloge ne opravi, kljub temu dobi nagrado. • Ko Nal prosi za pomoč svoje brezбриžne starše, mu bo oče rekel, da ima sam veliko dela in da res nima časa; starš bo zamahnil z roko in rekel: »Saj se boš znašel sam.« 	
4. raven	ponazoritev odzivov staršev za 3 vzgojne stile (za vsak vzgojni stil 2 odziva)	5
	ponazoritev odzivov staršev za 3 vzgojne stile (skupaj 4 odzivi)	4
3. raven	ponazoritev odzivov staršev za 2 vzgojna stila (skupaj 3 odzivi) ali ponazoritev odzivov staršev za 3 vzgojne stile (skupaj 3 odzivi)	3
	ponazoritev odzivov staršev za 2 vzgojna stila (skupaj 2 odziva) ali ponazoritev odzivov staršev za 1 vzgojni stil (skupaj 2 odziva)	2
	ponazoritev odziva staršev za 1 vzgojni stil (1 odziv)	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoje in pojasnitve, kako bi ravnala mladostnika, ki bi bila vzgojena različno, če bi ju vrstniki spodbujali, naj oddata nalogo, ki ne bi bila njuno samostojno delo, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mladostnik, ki je avtoritarno vzgojen, bi se bal goljufati, saj je za ta vzgojni stil značilno, da se otrok podreja drugim zaradi kazni; ker starši predstavljajo avtoriteto, ki prepoveduje nepoštenost; • mladostnik, ki je avtoritativno vzgojen, ne bi upošteval vrstnikov, saj je za ta vzgojni stil značilno, da se otrok razvija v samostojno in odgovorno osebo, ki je zmožna presojati po načelih poštenosti ne glede na vplive posamezne skupine; ne bi goljufal, saj je za ta vzgojni stil značilno, da otrok upošteva, da svojih potreb ne zadovoljuje na račun drugih; • mladostnik, ki je permisivno vzgojen, bi morda goljufal, saj je za ta vzgojni stil značilno, da so otroku v ospredju njegove potrebe tudi na račun drugih; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Pojasnitve vpliva samopodobe in osebnostne čvrstosti posameznika v takšni situaciji, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posameznik z visoko samopodobo bi se glede goljufije samostojno odločil, ker je bolj neodvisen oz. ne potrebuje nenehnega odobravanja drugih; • posameznik z visoko osebnostno čvrstostjo bi si vzel takšno nalogo za izziv in bi se tudi zavzel, da jo dokonča brez goljufije; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>OPOMBA: Kandidat lahko pojasnjuje tudi z nizko/negativno samopodobo in nizko osebnostno čvrstostjo (OČ).</p>	
6. raven	2 presoji s pojasnitvama (vključena 2 vzgojna stila) in 2 pojasnitvi (vključeni samopodoba in OČ)	5
	2 presoji s pojasnitvama (vključena 2 vzgojna stila) in 1 pojasnitev (samopodoba ali OČ) ali 1 presoja s pojasnitvijo (1 vzgojni stil) in 2 pojasnitvi (vključeni samopodoba in OČ)	4
5. raven	2 presoji s pojasnitvama (vključena 2 vzgojna stila) ali 2 presoji (vključena 2 vzgojna stila) in 2 pojasnitvi (vključeni samopodoba in OČ) ali 1 presoja s pojasnitvijo (1 vzgojni stil) in 2 pojasnitvi (vključeni samopodoba in OČ)	3
	2 presoji in 1 pojasnitev (za vzgojni stil) ali 1 presoja (za vzgojni stil) in 1 pojasnitev (samopodoba ali OČ)	2
	2 presoji (za vzgojni stil) ali 1 presoja s pojasnitvijo (za vzgojni stil) ali 2 pojasnitvi (vključeni samopodoba in OČ)	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.

4. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Opredelitev potrebe: potreba je stanje neravnovesja v organizmu, ki ga povzroči pomanjkanje ali presežek snovi v telesu ali informacij v duševnosti. Opredelitev cilja: cilji so predmeti in situacije, za katere pričakujemo, da bodo zadovoljili našo potrebo.</p> <p>Signali, ki opozarjajo na porušeno ravnovesje v telesu, npr.: žeja, lakota, utrujenost, vročina idr.</p> <p>Signali (čustva), ki opozarjajo na porušeno ravnovesje v duševnosti: jeza, dolgočasje, tesnoba idr.</p>	
2. raven	2 opredelitvi in 4 signali (vključeno telo in duševnost)	4
	2 opredelitvi in 3 signali (vključeno telo in duševnost)	3
1. raven	1 opredelitev in 2 signala ali 2 opredelitvi	2
	1 opredelitev ali 2 signala	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Ponazoritev zadovoljevanja potreb s poimenovanimi elementi motivacijskega procesa (MP), npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Petra ima potrebo po hrani (potreba), ki jo občuti, ko ji zakruli v želodcu (signal). Zato gre v kuhinjo, pogreje in pojé (vedenje) juho (cilj). • Jan je sam doma in mu je dolgčas (signal), zato pokliče (vedenje) prijatelja (cilj), da gresta skupaj v fitness. Tako zadovolji potrebo po druženju (potreba). • Matej se pripravlja za ocenjevanje znanja iz geografije in ugotovi, da nečesa ne zna, zato je nezadovoljen (signal). Na spletu poišče (vedenje) pravičen odgovor (cilj). S tem zadovolji potrebo po znanju (potreba). <p>OPOMBA: V primerih naj bodo poimenovani štirje elementi: potreba, signal, vedenje, cilj.</p>	
4. raven	ponazoritev MP zadovoljevanja 2 potreb (1 + 1), v vsakem primeru poimenovani 4 elementi	5
	ponazoritev MP zadovoljevanja 2 potreb (1 + 1), v vsakem primeru poimenovani 3 elementi	4
3. raven	ponazoritev MP zadovoljevanja 2 potreb (1 + 1), skupaj poimenovani 4 elementi	3
	ponazoritev MP zadovoljevanja 2 potreb ali ponazoritev MP zadovoljevanja 1 potrebe, poimenovana 2 elementa	2
	ponazoritev MP zadovoljevanja 1 potrebe	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoje in pojasnitve psiholoških dejavnikov, ki lahko upočasnijo oz. ovirajo motivacijski proces, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • MP je oviran, ko doživljamo frustracijo: menimo, da ovire ne bomo mogli premagati; • MP je upočasnjen, ko doživljamo konflikt (več potreb hkrati): saj se moramo odločiti v konfliktih +/+ (ali --/), kateri cilj bomo izbrali; ko doživljamo konflikt +/-: s približevanjem ambivalentnemu cilju narašča težnja po izogibanju, z oddaljevanjem pa težnja k približevanju; • MP je lahko upočasnjen, ko so motivacijski procesi nezavedni: ne prepoznamo, katere potrebe so nezadovoljene, zato tudi ne znamo ustrezno ukrepati; • MP je lahko oviran (oz. upočasnjen), ko doživljamo močna čustva: ne znamo jih kontrolirati (čustvena zrelost), to pa vpliva na naše (motivirano) vedenje (ali bomo našli način, da zadovoljimo potrebe); • MP je lahko oviran (oz. upočasnjen), če ima posameznik nizko samopodobo (oz. nizko samospoštovanje): prej bo podvomil o svojih zmožnostih, zato bo prej obupal; • MP je lahko oviran (oz. upočasnjen), če posameznik uporabi obrambni mehanizem: npr. zanikamo, da imamo duševne težave, in ne gremo k psihologu na pogovor; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje s pojasnitvami	5
	3 presoje, 2 pojasnitvi	4
5. raven	2 presoji s pojasnitvama ali 3 pojasnitve	3
	2 presoji, 1 pojasnitev ali obratno ali 3 presoje	2
	1 presoja s pojasnitvijo ali 2 presoji ali 2 pojasnitvi	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.